

Misee Ná-Sευει Sευει Ιωζεigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti gfeni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é nóno ma wotii gfeni gaamai zu, é zo kona undofela puunaanigoi (740) ma, é zeeli kona undofelai (700) ma, aisa Yesu Kilista va zóbo eteai zu. Uelei nō Ezayi keeni la, é bóeni Zuda masadai zu nuβuseiti pō, siegi zu naati ti gfeni la kpœi maazu ta Asiili yooi zu zalaβusuiti.

Misee bóeni goomeni nuiti pε pō, ga ta-yooi, moun ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzalame, tofa vaazu zosu, egevelei é gfeni la ga Samali, Izelayele ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona undofela puufelego maazu felegoi (722) ma, é zeeli kona undofela puufelego maazu gilagi (721) ma, aisa Yesu va zóbo eteai zu. E ti looni gizu ga, faabaagi é vaazu, faa jōiti ti ti gfeni, naa zuboloi gana ti vaazu kōmōsu, moun ge la ma μεε ga telebotala vaiti ti ti gεεzu ga bógo.

GALA goo wo nui gfa pō ga, GALA ge faiti daazale, naa gfa ga ti vilēga laawu ta nu wolaiti, ta nuβuseiti ta-gundiḡi wolaiti, ta zobobe nu wolaiti, ta totuḡiti, ta tukpōgaaleve nuiti, ta zalaḡa gūla nuiti. E sakpegi wuzegeni balaa GALA goo wo nuiti daalōḡoma, niiti ti gfeni nuβuseiti kakasu ga minazeḡe kpœiti, ti da gε ma, zobo ge la mō ná, faa nōpe ge va valibo niima vaiti su.

Misee ná-tene gooit maavele ma, tofa pō ga zōiti ti woilosu gooi ma, ti ḡigaizie ti ziimazeḡe pagō wo,

ti gɔlo nɔ GALA ziimai ve, ti unfemai wo, ti zɔiti nɛɛ ve (6:8). Naama lenɛ gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai vileni polu, GALA ge vaazu keɛzu ga niine, velela velei ná-nubuseiti be.

Misee ná-sevei gɔgɔloge keela woo felegɔ ma, ti vilesu bɔgɔ volu, ti da gomɪ: GALA ka bosu ga toɔa vaazu ná-nubuseiti tukpɔaalevezu, é ti maagɔlo (gaagwɛsu 1 é zeeli gaagwɛsu 3 ma, gaagwɛsu 6:1 é zeeli gaagwɛsu 7:7 ma), kele é minazegeni be balaa, ga toɔa kizo (gaagwɛsu 4 é zeeli 5 ma, gaagwɛsu 7:8 é li gaagwɛsu 20), é ti vu su volu, é ti lo kundigi wu, nii a gɔla Davide mavofodai zu (gaagwɛsu 5:1-4a).

¹ Wooiti ka ga niiti Gɔgɔ GALAGI ti laazeelini Moleesete nui Misee ma, Zuda masa savagɔiti ta-yeɛgeɛgalaiti, Yɔtame, ta Aɔaze ta Ezeekiase. Kulakelɛmai naati ti vileni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzalɛme.

GALA ná-tukpɔaaleveai Izelayele laalɔɔma

² Nubuseiti pe à woilo!

Zooi ta wɔiti wo zooi ɔa, à ɔida bu!

Maligii Gɔgɔ GALAGI ɔa yesu seizu ɲadegai,
é zeele wooi wo wo laalɔɔma!

³ Wele Maligii ɔana ɔula seizuve,
é yei, é da ɔɔɔziɛ zalaɔa ɔula adaveti su.

⁴ Gizeiti ti da buse kɔɔwu,
petugiti sulaa da lao,
eɔe kedoi ɔaa ɔa ɔe wuunsu abui ɔa,
eɔe zie a ɔe gizei yeizu.

⁵ Naa pe ka ga Zakɔbe mavofodaiti ta-lo kologologi,
Izelayele vɛleyeɔei ná-kotoi maavele ma.
Be ɔa é Zakɔbe liizu tɔ kologologi ma?

Ná-taa wolai Samali laade ɓaa?
 Ɓe ɗa é Zuda liizu ani ɗɔɔ vaiti ma?
 Zeeluzalɛme laade ɓaa?

⁶ Maligii ɗeni ma: «Naa ma, ná Samali ɗɛɛzu ga kɔtu
 zigigi dɔɔɔi zu,

ti da leezen belei la ma,
 ná ná-kɔtuiti kilikili, ti la nemɛi zu,
 gè kpale ná, ma wuulaagiti ti maɗgala.

⁷ Ná-kɔɔɗɔ gani kpɛɛaiti su ɗa ɗaleɗale,
 ná-tɔnɔ ɲɔiti pɛ ti ɗala.

Ná-vololiba zaɗaaiti, gè naati suɓulukpulu,
 tɔzei naati ti ɓɛteni ga ná-kologologi ma
 ɗulanumai,
 ta vaazu ɗɛɛzu ga kologologi taɗiligaa ma
 ɗulanumai.»

GALA goo wo nui ná-gɔɔi

⁸ Naa ɗa é keɛzu gè ɗaaleizu, gè da wɔɔɔ,
 gè da zie ga ɗɔɗɔa ɲakai, kɔba ɲakai,
 gè da kpeei loo eɗe kovei,
 gè da kpalagi wo eɗe saa wɔnigi.

⁹ Mazɔɔɔ maanɔɗɔi seeliai Samali ma, é la ɗulaa su
 pɛ.

E zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzalɛme taa zigidavɛ,
 vɛ ná-nubuseiti ti zeini ná.

¹⁰ A mina daazeeli Gate taazuɔɔɛ, à mina wɔɔɔ!
 Ɓete-Leafela nuiti à ɗilikili fufiligi zu!

¹¹ Safiil nuiti, à leve ga ɗɔba ɲakai ta wa-unfegi!
 Saanan nuiti ti la zoosu ti va ɗula taa va.

Gɔɔi ɗa wosu Ɓete-Ƙayesele taazuɔɔɛ,
 kpɔba zobo ge la mɔ ná.

¹² Malɔte taaveaiti sasu ɗa ɓalizu ta-ɗulanumaiti
 ma vaa zu.

Mazɔɔɔ nimiza vai Ƙɔɔɗɔ GALAGI teɔɔgai

é zeelia Zeeluzalɛme taa zigɪdave ma.

¹³ Lakise laaveaiti, à wa-ɠɔɠɔ wotoloiti ta sooiti
kevele βete.

Wo ɔokɔɠɔni Izelayele ná-woɔbaladai ma,
wo Zeeluzalɛme lɔ tɔ kologɔlogiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nubuseiti à bali ma wa Mɔleesete-
Gate nuiti.

Akeziβe taa wolai la ɠɛa ga

kula faa zu ani Izelayele nubuseiti ta-masagiti βe.

¹⁵ Maligii ɠa wo lɔɔzu nu niine yeezu Maleesa nuiti.

Izelayele ɠundigiiti ti-lɔɠɔ ɠulaai,
ta velazuve ɠaizie Adulame vugi zu.

¹⁶ A wɔungiti bo, wo ti buye ma, Zeeluzalɛme
taaveaiti,

kpaanagi ɠɛ wo unma, eɠɛ ɠuai nɔungi,

à wo yiima lointi ta-wɔlɔi wo,

mazɔlɔɔ ta liizu ga tiye duɔlai zu, ti maagɔoza wo
va.

2

Tooma nuiti

¹ Maanɔɠɔ ɠa naati tuɠɔ, niiti ti telebotala vai ɠevele
βetezu,

ti ɠa ɠisiɛ faa ɲɔi zu, ta ɠɛna laani kpidii!

Geelaa a laona, ti vile keɛ vai volu,

siɛgi zu ma zobogi ti ve la.

² Ti ɠa ɠaazuɠula kpalagiti ba, ti ɠa ti zeɠe,

ta peɛiti, ti ɠa ti zeɠe.

Ti ɠa loo nuiti ma, ti ɠa ta-vele wu zɔɔlaiti seɠe,

ti ɠa ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa ɠa é ba, ɠɔɠɔ GALAGI wooi ɠaa:

«Nà maanɔɠɔi ɠevele βetezu niima nu ziiti
daalɔɠɔma,

wo la zooga wo va ɔ̄ɔgi ɔ̄ɔla bu,
 wa ɔ̄ɛna ziaa, keni wo wɔ̄ungi vile,
 mazɔ̄lɔ̄ yeegɛɔfalai é vaazu toɔa ga nimiza ziegi.»

⁴ Naama volo ná, ta wo laalɔ̄ guyei zu,
 ti ɔ̄a maawɔ̄in wuyei loo wo ma ga:
 «Giya ɔ̄a gi ɔ̄oloɔologai mɛtu!
 Gá-nubuseiti ti balaga ta-yooiti ma!
 Zɔ̄iti ta gi bɛɛzu gá-balagaveti,
 ti ɔ̄a ti gaaḡwɛ bɔ̄ɔɔ va!
 Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵ Tama, wo tanɔ̄pɛ ge la mɔ̄ nɔ̄nɔ̄ zɔ̄lɔ̄ga zooi zu,
 nii ɔ̄ooɔ̄ GALAGI ná-nubuseiti ti gaaḡwɛɛzu.

Zɔ̄iti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶ Ta zɛɛ bɔ̄ɛi wosu, ti ɔ̄a ɔ̄ɛ ma:

«À mina zɛɛ bɔ̄ɛi wo fuun.
 Nu mina zɛɛ bɔ̄ɛi wo ga naama zii, ga:
 Baaḡfulama vai la zeɔ̄ɛa ma!

⁷ Anɛɛ naa ve, leeni ɔ̄a é wosu Zakɔ̄be ná-nubuseiti
 saama?

ɔ̄ooɔ̄ GALAGI yiiɔ̄aawana fala baa?

Ná-faa ɔ̄ɛvele ɔ̄a nei baa?»

GALA ge ɔ̄ɛ ma: «Dàawooiti ti la zolooni ga pagɔ̄,
 naama nui ve, nii é telebodai ɔ̄ɛɛzu baa?

⁸ Kɛɛ wogi mɔ̄nɔ̄, wo ná-nubuseiti kɛɛni ga wo zili
 nuiti.

Wa seɔ̄ɛ wolai ɔ̄ulazu seɔ̄ɛwuzɛɔ̄ɛiti maazu,
 naati kɔ̄ba ti levesu wo ɔ̄oba ziileigi zu, ti ɔ̄a zeɔ̄ɛ
 kɔ̄ɔmavɛ.

⁹ Wa ná-nubuseiti ti-anzaiti kpɛɛzu ti zaama,
 wo ti ɔ̄ula ti yiima veleiti bu,
 lebiya voganii gè feai ti ya,
 wa naa ɔ̄ulazu ti ya, ti la solɔ̄ga pɛ.

¹⁰ A wuzɛɔ̄ɛ! A liina!

Mazɔɔ niima yooi la ga dooɔo bosu,
tɔzei ná-kɔzɔi maavele ma, toɔa vaazu ɔologolosu
ga gola.

11 Nui ta a vaana, é ɔa kpize ɲakai wo,
é ɔa zee bɔɛiti bo, ga:
«Nà bosu wo ma,
wa vaazu dɔɔi zɔɔɔsu ta gaazulati ganiiti.»
Zee bɔɛ wo nui naa ɔa soloogai niima nuɓusɛiti
ma!»

GALA ka Izelayele nu vului mɔtaiti gaale ba

12 «Nà vaazu wo pe wo ɔaaleɛzu ba, Zakɔbe mavofodaiti,
nà vaazu wo ɔaaleɛzu ba, Izelayele nu vului
mɔtaiti,
nà wo ɔaale ba, eɔe baalagiti ti sasa ɔilagi zu,
eɔe baala kpulugiti ti laamiizu ada ɔila.
Nu ɔa ɔe bebe wolai zɔngɔ wooi menisu.»
13 Zɔi é pelei ɔulazu, naa ɔa lo ti luɔɔ.
Ta pelei ɔula, ti ɔaaba,
ti leve sigidave, ti ɔula ga naa velei.
Ta-masagi ɔa lo ti luɔɔ,
Gɔoɔɔ GALAGI ɔa a ɔe ti untuɔɔ.

3

Izelayele ɔundigiti ta-lo pele ɲai

1 Gè ɔe ma:
«À woilo, Zakɔbe mavofodai ma ɔundigiti,
wɔi wo zeini Izelayele nuɓusɛiti unda!
Wo-losuve la ga wo va zie ga soledai baa?
2 Wa ɔlezu faa vagɔi va,
faa ɲai ɔa neai wo ve,
wa nuiti kɔɔgi ɔulazu ti ma,

wo ti ma zuai g̃ula ti-g̃aeiti ma.»

³ Ti-laamianigi g̃a n̄n̄ ga n̄-nuḅuseiti ma zuai.
Ta ti-g̃ɔlɔgi g̃ulazu ti ma,
ti ti-g̃aeiti galeg̃ale.

Ti ti zuḅulukpulu,
eḡe suai, nu gilizu k̄lu liḡii zu.

⁴ Naa g̃a é ba, ta woog̃ulana G̃ooḡo GALAGI ma ga é
ḅo ti va,
Maliḡii la ti woog̃aavotega pe,
kele toḡa voluave ti va,
t̄ozei faa n̄i va, ti keeni.

GALA goo wo nuiti ti Izelayele yaavazu

⁵ G̃ooḡo GALAGI wooi g̃aa, é ga nii,
GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
niiti ti ná-nuḅuseiti kakasu, é ḡe ma:
«Ni ta ani l̄ona ti-la,
ta da ḡe ma naazu fai pe ge zolooga,
kele ta da k̄oi veē naati ba,
z̄oiti ti la ani l̄oni ti-la.

⁶ Wa ḡe niina kpidii zu,
wo la m̄ kulak̄ema g̃aa!
Uelela vele vaiti bo fai ḅega!
Kpidii g̃a veē niina wo ma, eḡe foloi a daana,
foloi zu g̃a bidi wo ve.»

⁷ Z̄oiti ti faiti bosu ma yeelug̃o, ḅaa g̃a g̃ula ti ma,
ad̄oḅee nuiti ta unfe!
Ti pe ta g̃aazul̄oḡu,
maz̄l̄o GALA ge la ti woog̃aavotega pe.

⁸ Kele n̄un, d̄aavege ga gaaḅaai ta G̃ooḡo GALAGI
ná-Zenvui,
ta s̄ledai, ta z̄eb̄ei,
ga ḡe Zak̄oḅe mavofodai ná-t̄o kologologiti d̄ee la,
ta ḡe Izelayele ná-kotoi lee la.

Zeeluzalɛme ɣoloɣolo fai

⁹ A woilo degɛmu nii ma,
 Zakɔbe mavofodai ma ɣundigɛiti,
 wɔi wo zeini Izelayele nuɓuseiti unda!
 Wa sɔle fai wɔinzeɣezu,
 wo telebodai maave.

¹⁰ Wa Siyɔn losu ga nu vaai,
 wo Zeeluzalɛme lo ga suɔi.

¹¹ Ta-ɣundigɛiti ta tukpɔi ɣaaleɓezu lobɛanii
 maazu.

Kenii ti ta-zalaɣa ɣula nuiti sala pɛ, ti va nuiti kala
 ga tɔ gooi.

Kenii ti ta-GALA goo wo nuiti sala pɛ ga walii, ti va
 velela vele vaa wo.

Ti da voluzei Gooɣɔ GALAGI va, ti da ɣɛ ma:

«Gooɣɔ GALAGI la gi zaama ɓaa?

Da ma, maanɔɣɔ nɔpɛ ge la zeelia gi ma.»

¹² Naa ɣa é ba, wo maavele ma,
 Siyɔn ɣa woli, egɛ kpalagi,
 Zeeluzalɛme ɣa ɣɛ ga kɔtu zigigi,
 dɔɓɔi ɣa GALA pɛlei ma ɣizei maabɔɔle.

4*GALA ka masadai ɣɛ Siyɔn*

¹ Yeedɛɣala ɣaabelagiti ta zeelina,
 Gooɣɔ GALAGI ná-Pɛlei ma ɣizei ɣaa ɣa ɣooza, é lo
 gizeiti pɛ maazu,

toɣa lo gize goiti pɛ maazu,
 nuɓuse vebei ɣa ɣɛ liizu pɔ be.

² Zii ɣiligiti ta ɣɛ liizu ná, ti da ɣɛ ma:

«À va ade le Gooɣɔ GALAGI ná-gizei ma,

Zakɔbe ná-GALAGI ná-Pɛlei wu,

naa ɣa a ke, é ná-peleiti dɛɛ ga adeye,

ade va zιε ga ná-peleiti.»

Mazɔɔ Siyɔn ɔa tɔgi a zeɔe ná,

ta Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi ɔa zɔɔ Zeeluzalɛme nɔ.

³ Toɔa zaamazu logi wo nuɔuse mɔinmɔin zɔɔzu,
toɔa ɔe ga zii wolaiti ta-lukpɔɔaaleve nui, anɛɛ zɔiti
ti maagoozaai.

Ta ta-ɔɔɔɔ wɔɔa zɔkpɔiti ke ga kaliiti,
ti ta-ɔɛɛinti ke ga molo leve wɔɔaiti.

Zii la mɔ valaa zii va,

nu la mɔ kɔɔɔ vaa ma ɔala boga.

⁴ Ɔɛɛ ka ná-leezen ɔele la ziileigi zu, ta ná-
kooleɔoole gulu ɔelei,

nu nɔpe ge la bɔla maalua mɔnɔ,

mazɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɔii, ɔa é boga.

⁵ Zɔɔma nuɔuseiti ta ziezuzi ta-ɔalagiti daaseigi zu,
kele giya ma, gá ye ziezuzi Ɔɔɔɔ GALAGI ada-ƆALAGI
laaseigi zu, eyɛsu ɔɔ.

GALA ka ná-baala kpulugi ɔaalɛ ba

⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa:

«Naama volo ná, nà nà-baalagiti gaalɛ ba,
zɔiti ti maaleɔeɔgai, ta zɔiti ti zuvazagai,
niiti gè ti zopele nɔuni.

⁷ Zɔiti ti maaleɔeɔgai, nà naa mɔtaiti make,
zɔiti ti maagoozani, gè naati ke ga zii wola.

Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa masadai ɔe ti unda, Siyɔn gizei
ma,

é zo názuɔe ma, eyɛsu ɔɔ.

⁸ Da ve, Zeeluzalɛme ɔizei, è wɛɛzuzi nuɔuseiti ma,
eɔe baala make nui é wɛɛ baala kpulugi ma,

ɔa ga va ɔa-masadai zɔɔsu volu, nii é ɔeni è ya
mɔungi.

Zeeluzalɛme ɔa ɔe volu ga masadai ma laa wolai.»

Zeeluzalɛme ná-voluɖulai ta unṁɔɔ fai

⁹ Lee ɓee ɖa wo toozu niizu, niizu Zeeluzalɛme nuɓuseiti?

Masa ge la ṁɔ wo υe ɓaa?

Wo lenɛ nui zaa ɓaa,

tabai wo zosu ɖani, eɖe anzanu a ɖe doun zɔɔsu?

¹⁰ Siyɔn laaveaiti, à ɓɔɖɔ zubiili ga tabai,

wo kpalagi wo, eɖe anzanui é doin zɔɔsu!

Mazɔɔ wa ɖulazu taai va,

wo zeii dɔɔ wolai zu,

wa liizu, eyɛsu wo zeeli Babilɔne.

Kɛɛ miná ɖa wa unṁɔɔgi zɔɔ ná,

Ɔɔɔɖɔ GALAGI ɖa wo ɖeya volu,

é wo ɖula wo zili nuiti zea.

¹¹ Kɛɛ niizuυe, zii ṁainṁain ge ɖaalea ba wo laalɔɖɔma,

ti da ɖe ma:

«Baagɖula faan wa-laai ma!

Ade Siyɔn taai tei kologolosuυe ɖa!»

¹² Kɛɛ ti la Ɔɔɔɖɔ GALAGI ná-devei ɖwɛɛ,

ti la kisu vaiti gaagaaazu,

ti la kwɛɛ ga é ti ɖaaleυe ba,

eɖe molo ɖiliiti, é ti υu ti-logazuυe.

¹³ Siyɔn nuiti, à wuzegɛ, wo moloji loga!

Nà minei losu wo va, é ga kɔlui,

gè wo-volokagi ɖe eɖe kɔlu ɓɔigi,

wa nuɓuse ṁainṁain deɛve ɖɔɖɔwu,

wa ti-yeaɖligi kpein ke ga Ɔɔɔɖɔ GALAGI nɔnɔ,

ta-naavoloi kpein ka ɖe ga Ɔɔɔɖɔ GALAGI nɔnɔ,

eteai pɛ Maligii.

¹⁴ Kɛɛ niizu, à wa-ɖɔɔɖɔ nuiti gaale ba, Siyɔn nuiti!

Ta ga ade zeii kɛɛ su,

ti Izelayele ná-kundiḡii loḡa gaazuve ga tukpɔi.

5

Masagi ɣa zɔɔ Beteleyeme

¹ Da ve, Beteleyeme Efelata,
 ɗei é ga taa goi Zuda laa wolaiti saama,
 è ɔ bɛ ɣa nu ɣulazu ná bɛ,
 zɔi a zeɪ Izelayele nuɓuseiti unda,
 nii ná-fai lɔzeizuve ɣulaai wɔɔwɔɔi ma ziegi zu,
 yeeɣɛɣalaiti ti levegai kaite.

² Naa ɣa é ba, Ɔoɣɔ GALAGI ɣa de a ɣaazuzefe ná-
 nuɓuseiti ba,
 eyesu naama yeei zeeli, yeei anzanui naa,
 nii maanɛai é doin zɔɔ, naa sɔɔ.
 Keɣɣeleai mɔtaiti ti yesu duɔlai zu,
 naati ti va ɔolu, ti ɔu Izelayele nui zɔiti ma.

³ Tɔun ka zeɪ ga pagɔ,
 é lo ná-baala kpulugiti tuɣɔ ga Ɔoɣɔ GALAGI ná-
 zobogi,
 ga Ɔoɣɔ GALAGI maaniagi, nii é ga ná-GALAGI.
 Ná-nuɓuseiti ta zenvui wo ziileigi zu,
 mazɔɔ ɛɛ pɛ ka bɔɔɔ adave pɛ,
 eyesu zou bela ga ná pɛ.

⁴ Naa ɣa ɣɛ ga ziileigi!

Siɛgi zu Asiili nuiti ta ɔaa la, ti lɔ gá-yooi zu,
 ti lɔ gá-vele vagɔiti bu,
 gá totuɣɔiti ta kundiḡi mɔinmɔin teve ti laalɔɣma.

⁵ Ta-ɣɔɔɣ zɔɔlaiti saɓui zu,
 ta-zobogi ɣa ɣɛ Asiili yooi ma, Nimelɔde yooi.
 Tɔ bɔɣɔi toḡa gi ɣula Asiili nuiti zeezu,

siegi zu ta gá-you gfwεpelemaυε maazuβudεna la, ti
lo gá-yooi zu.

Izelayεle nubuseiti ti zii giligiti su

⁶ Izelayεle nubusei mətaiti ta ye nubuse moinmoin
saama,

ta gε ege noda pagoi Goofo GALAGI tevesu,
ba ege sabalagi é vuuzu tufai ga,
zee la laani nu nape ma,
ki ge la loni nubuse va.

⁷ Izelayεle nubusei mətaiti ta ye ziiti saama,
nubuse moinmoin saama,
ti zu ga baa, ege zalai é dobo zuaiti saama,
baa ege zala bokpagi é toganiiti saama.
Siegi zu é levesu da, é da gogolo ti ma, é da ti vali ga,
nu nape ge la kulaa zea.

⁸ A yeeυεε wo-bεnagoti ma,
ta mono wo zili nuiti pe ti gologolo!

GALA ka na-nubuseiti nade

⁹ Goofo GALAGI wooi gaa:

«Naama volo ná,
na wa-gogof zoointi pe kula zoi va,
ge wa-gogof wotoloiti pe kologolo.

¹⁰ Na wa-yooi ma laa wolaiti pe kologolo,
ge ada biingiti suvaza, veti wo voluzeidai naati ba.

¹¹ Na zogo vaiti pe kula wo zaama,
ungaizie nu nape ge la mo gea wo yeema.

¹² Na koofo ganigiti kula wo zaama,
gulu zaƒaaiti ta kotu zigigiti,
wo la mo nakoga ani nape bu, nii wo kpetai ga yeei.

¹³ Na wa-zale go wuluiti tooƒula,
ge wa-laaiti kologolo.

¹⁴ Na potokulai ge zii giligiti ma, ti la gOLONI bε,

ga ziiḡaawanai ta ziiḡfulagi.»

6

Tukpɔi é Maligii ta ná-nubuseiti zɔḡɔzu

¹ A woilo degɛmu naa ma, nii Ḡooḡɔ GALAGI bosu:
Wuzeḡe, è lukpɔ gizeiti kakala,
gize goiti ti è-wooi meni!

² A woilo, wa ve, gizeiti, Ḡooḡɔ GALAGI ná-
tukpɔḡaaleveai ma,
wa balaa zooli wu beḡegiti ti la niikpiga pe!
Mazɔɔ tukpɔi ḡa Ḡooḡɔ GALAGI ta ná-nubuseiti
zɔḡɔzu,
kpɔei ḡa ti yɔḡɔzu ta Izelayele nuiti.

³ Maligii ḡe ma: «Nà-nubuseiti, leeni ḡa ḡè keai ga
woye?

Leeni ḡa ḡè wo ɔɔɔni la?

A ḡooi ḡaavote deei!

⁴ Tɔɔzei ḡè wo ḡulani Ezipete yooi va, wo va ve!

Ḡè wo unmɔɔni, ḡè wo ḡula duɔlai zu!

Ḡè Moize ta Aalɔn ta Miliyamenei toni wo luḡɔ!

⁵ Nà-nubuseiti, à ḡize su ga,

Moabe masagi Balake faa nɔi leveni wo laalɔḡoma,
wo ḡize naa zu, nii Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame
ḡooḡaavoteni da.

Ḡè yeni wo va, é zo Sitime é li Gilegale,

wo kɛewotiiti kaani, niiti ti zɔlegai,

nèi ḡè ga Ḡooḡɔ GALAGI.»

Nii Ḡooḡɔ GALAGI pɔ ḡa nubusei da ke

⁶ Leeni ḡa nà li ḡè lo da, Ḡooḡɔ GALAGI ḡaazu,
siḡi zu ḡè liizu nɔkɔsu da tɔun bu, GALAGI é Anii-
Pe-Unda?

Gala zalaḡaiti ka nà li ga tiye pɔ ɔaa,

ti ga kona gila nike yivoiti?

⁷ Gooḡo GALAGI ḡa yeezei nei, baala sine bulugiti
bu?

Baa gulḡi ma boigi la eḡe zie wolaiti?

Baa gè dḡun mḡungi ve nà-tḡ kologologiti faa zu,
nii a ke é nà-kotoiti suvaaye?

⁸ Ee, da ve nui, ti è ḡalage ga tuva vele vagḡi,

ta nii Gooḡo GALAGI wḡinni ga è ke,

toḡa ga è zie ga soledai,

woḡeḡḡiladai nee è ve, è da zie la,

è zie ga pagḡ unmaayei zu, ga da-GALAGI yiima
velei.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ Gooḡo GALAGI ḡa bḡezu taa wolai vḡ,

ḡimalai ḡa ga nu unfe daaseigi ma:

«À woilo zelii ma, é losu wo ma, wo maḡolo vai
zu,

wo woilo naa wooi ma, zḡi é devei wosu!

¹⁰ Nà zoo nei gè va bu ga faa nḡu ḡe nuiti

ti ta-veleititi buulaave ga naavoloi sḡḡḡgai yaavai
zu?

Ta zee ḡḡḡ bo ganiiti, ti la kula ḡeeni su, naati wḡin
la mà?

¹¹ Gè la zeliloga naati ma baa,

zḡiti ti zee ḡḡḡ ganiiti seḡezu ta-bḡḡi zu,

ti da nuiti yaava la?

¹² Taai tei su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,

taaveai teiti ta da zeei wo, yaava neḡi ḡa é ti-la.

¹³ Naa ḡa é ba, nà wo zopele nḡuzu eyesu wo zeebe,
gè wo ḡologolo wa-ḡotoiti faa zu.

¹⁴ Wa daami wo, wo la yigḡa,

pului la zeḡea wo ma.

Zoi wa make, naa la makega.

Zoi wa baa maazu,
nà naa gologolo ga kooi.

¹⁵ Wa faza, keke wo la tevea.

Wa wolive wuloi bete, wo la wo-maavaa gea ga ta,
wa doo boigi bete, keke wo la ma looi ta pa kpolea.

¹⁶ Wa ziezuzi ga pele noi masagi Womeli deeni,
ta Akabe ná-peleryegei zie velei ga wo ziezuzi la.

Naa ga é ba, nà vaazu ga wa-laai gologolo sabui.

Nà wo ge ga neegulasu anii,

nà-nubuseiti ta-unfegi ma gasoi ga la wo unma.»

7

GALA keelai wolo vai nubuseiti ta-yaava vai zu

¹ Ee! Maaanogba! Ge gea ga naama nui,

é vaazu gulu waa gulazuve, ti bega volumna ga ti
gula ga,

egge zoi é gulu waa gopogiti gaiziezuzi kula nuiti polu
velei.

Kele leezen gila kpalaa ge la ná, nu a mi,

koolegoole gwaa ma neene gila kpalaa,

nii gola waindai ma.

² Woodegila nuiti ti bega zoi ga,

sole nu nape ge la mo ná.

Nu vaa jisiei no ga é ti pe ziimave,

ti da bogbo gaaveene, ti gilagilagiti pe.

³ Ti gelegelege faa noi geezu, ti yee la gulaa su.

Kundigiti ta tukpogaaleve nuiti ta lobeanii gulazu
nuiti zea ga mabaai,

nu wolaiti ti da ti yiima vai wo ti ma,

ti pe ta zoloosu faa gila ma.

⁴ Zoi pagai ti zaama, naa geeve egge gaingiti ti gaaleai
ba,

ti zaama, zoi sɔlegai ti pɛ ba, naa ɲou é leve ɣaingi
ma lɔbɔɣɛɛgi va.

Wɛɛ, wo zala voloi ɣana va,
nii wo make nuiti ti boni, GALA goo wo nuiti.
Niizu, wa niina kitevei zu.

⁵ Mina la è-wɔla la,
mina voluzei è-nɛɛɲɔɣɔ va.
Dama, è mina laalao è ɔɣɔ anzai ɣaazu.
⁶ Mazɔlɔ doun zunui ɣa kɛɛɣɛ wɔinzeɣɛ,
doun anzanui wuzeɣɛ dee laalɔɣɔma,
leemɔɔin ná-doun anzai wuzeɣɛ daalɔɣɔma,
ɛɛ sili nui ɣa ɣɛ ga tɔ ɔɣɔi ná-pɛɛyɛɣɛi wu nuiti.

Nu la GALA ná-maawɔinɣai la

⁷ Nɔun ná, ná wɛɛzu ga ɣɔɔɣɔ GALAGI ɔɔ pelei,
ná ɣitosu ná-kizo GALAGI va,
ná-GALAGI ɣa gòɔɣaavote.
⁸ Sili nui, mina ɣoozunɛ ná-faa zu!
Mazɔlɔ ni ná loona, ná wuzeɣɛ volu.
Ni ná zeini kpidii zu,
ɣɔɔɣɔ GALAGI ɣa bè ga wozakalagi.
⁹ Ná va ɣɔɔɣɔ GALAGI ná-ziiɣaawanai wu,
tɔzei gè kotoi ɣɛɛni daalɔɣɔma.
Kɛɛ yeeta toɣa màalogi wo,
é ɣula ga ze, é tò wozakalagi ɣa,
ná ná-telebodai ma ɣɛɛwotii ɣa.
¹⁰ Toɣa ɣɛ sili nuiti gaazu, unfegi lɔ ti ɣaazu,
teiti ti ɣɛni ɣɛɛzu mà:
«Mini ɣa deɣemu ɗa-GALAGI, ɣɔɔɣɔ GALAGI ná?»
Ta ti ɛɛɛ ɣɔɣɔwu, eɣɛ taazuɛ valavalai, ná ti ɔɛɛ!

¹¹ Wɛɛ, naama voloi ɣana va,

yeei wa-laa wolai ma zifigiti ti losu da.

Wεε, naama volo ná,
ta ɔa ɔa wa-yooi va, kwεmaveti.

¹² Naama volo ná, nuiti ta va è va be,
ti zeɔe Asiili yooi zu, ti zeɔe Ezipete yooi zu,
ti zeɔe zιε wolai ma,
ti zeɔe kpoloɔei ma ná pe,
ti zeɔe gizeiti ma.

¹³ Zooi mɔta zu ɔa wo, gaa nuiti maavele ma,
naa ɔa ɔe ga ta-ɔεεwoti ɔiti ma zalai.

¹⁴ Lo ɔa-nuɔuseiti untuɔɔ ga ɔa-lukpɔi,
baala kpulugiti be ti ga ɔnɔi,
ti ya ɔila be ti zeini ɔɔɔi zu, Kaalemεle gizei ma!
Ti zoo ti laami Basan lufa letεiti su, ta Galaade gizei
ma,

eɔεvelei é ɔeni la, mɔungu ma voloiti su!

¹⁵ Eɔe foloi è gi ɔulani la Ezipete yooi va,
laavɔɔ vaiti ke gi ve.

¹⁶ Zii ɔiligiti ta ti vete, ti wola unfe,
anεε zobogi pe ka ti ya.

Ta yeevεε la, ti laavɔɔ vai ma,
ti-woizuveti ta ɔɔɔ.

¹⁷ Ta fufiligi ɔmɔ eɔe kaalii,
eɔe kpokpo aniiti ti zooi ɔa.

Ta ɔula ga duai ti-lɔɔɔfuzuveti,
ti va ga sasubalii ɔɔɔɔ GALAGI va, gá-GALAGI,
ta lua ɔa-zobogi va.

¹⁸ GALA, ɔe ɔa é ga è ɔεvele,
a zoo é faaɔaaza golai be, é tɔ koloɔologi zuvaaye,
ɔa-nuɔusei mɔtaiti be, ti ga ɔa-nuiti?

Ɖei è la ɔa ga ye ziiɔaawanai zu eyεsu ɔɔ,
mazɔɔ è-yiimai ɔa ga è woɔɔeɔiladai ɔe.

19 Da gi maawɔingɔazu mɔnɔ,
è la gá-vaagɔaaza golaiti pɛtɛga,

ɔa gá-ɔfotoiti kpein pili ya kpolodɛi ma valii zu.

20 Ungo, ɔa ɔa-woogɛɔɔladai ɔula kelɛma Zakɔbe
mavofodaiti bɛ.

E è-zaalai ɔula kelɛma Abalaame mavofodaiti bɛ,
egɛvelei è ma minazegɛgi woni da kaite wɔlɔwɔlɔi
gi-mɛmɛwolani bɛ.

GALA Sɛvɛi
Portions of the Holy Bible in the Toma language of
Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la
Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf